

Hilkka Kemppi kesk ym.

Kirjallinen kysymys kansalaispalvelusmallin edistämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Tasa-arvon neuvottelukunta julkaisi keväällä 2025 selvityksen asevelvollisuudesta ja sukupuolten tasa-arvosta. Selvitys käsitteli asevelvollisuusjärjestelmän tasa-arvon parantamista palvelusvelvollisuuden laajentamisella naisiin. Varusmiespalveluksen tarkoitus on tietenkin puolustuskyvyn varmistaminen, mutta tasa-arvotavoitteet ja puolustuskyky kävelevät myös käsi kädessä. Enemmistö puolueista kokee, että naisten vapaaehtoinen varusmiespalvelus ei riitä riittävän osallisuuden varmistamiseksi tulevaisuudessa. Selvityksessä todetaan, että tulevaisuudessa nykyinen varusmiespalvelus kohtaa ongelmia esimerkiksi laskevan syntyvyyden takia. Näihin ongelmiin liittyvä kehitystarve on tunnistettu laajasti ja osana jatkokehittämistä on syytä tarkastella koko ikäluokkaa koskevan kansalaispalveluksen mahdollisuuksia.

Kansalaispalvelusmallin tavoitteena olisi vahvistaa yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta, nostaa maanpuolustustahtoa ja lisätä palvelusjärjestelmän tasa-arvoisuutta. Mallissa asevelvollisuus säilyisi ensisijaisena palvelusmuotona, mutta sen rinnalle kehitettäisiin vaihtoehtoinen palvelusmuoto, joka kokoaisi nykyisen siviilipalveluksen sekä muita kokonaisturvallisuutta tukevia palvelustehtäviä yhtenäiseksi kansalaispalveluskokonaisuudeksi.

Palvelus voitaisiin suorittaa esimerkiksi pelastustoimen, hyvinvointialueiden, kuntien tai kolmannen sektorin tehtävissä. Mahdollisia sijoituspaikkoja voisivat olla muun muassa sopimuspalokunnat, koulut, hoiva- ja turvakodit sekä muut yhteiskunnan häiriötilanteisiin ja kriiseihin liittyvät toimijat. Kansalaispalvelus tarjoaisi valmiuksia muun muassa öljyntorjuntaan, maastopalojen hallintaan, väestönsuojeluun, kyberturvallisuuteen ja huoltovarmuuden turvaamiseen.

Siviilipalvelus koskee vuosittain noin 2 000 nuorta. Järjestelmää on tarkoituksenmukaista kehittää osaksi kansalaispalvelusmallia siten, että se tuottaa nykyistä enemmän kokonaisturvallisuutta vahvistavaa osaamista. Samalla voidaan tarkastella mahdollisuutta perustaa reservi myös siviilipalveluksen suorittaneista henkilöistä, jotka ovat saaneet koulutuksen erilaisiin kriisitilanteisiin varautumiseen.

Naisten osallistuminen varusmies- ja siviilipalvelukseen on Suomessa edelleen vähäisempää kuin muissa Pohjoismaissa. Yhdenvertaisuuden näkökulmasta on perusteltua arvioida järjestelmän kehittämistä sukupuolineutraalimmaksi. Lisäksi väestökehitys ja ikäluokkien pieneneminen edellyttävät palvelusjärjestelmän uudistamista siten, että maanpuolustuskyky ja yhteiskunnan kriisinsietokyky säilyvät pitkällä aikavälillä.

Kirjallinen kysymys KK 214/2025 vp

Viime hallituskaudella päätettiin koko ikäluokan yhteisten kutsuntojen käyttöönotosta. Näiden kutsuntojen tavoitteena on lisätä yhdenvertaisuutta, tarjota tietoa palvelusvaihtoehtoista ja mahdollistaa varhainen tuki nuorten hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä. Toimeenpano on kuitenkin viivästynyt, ja on perusteltua arvioida, kuinka yhteiset kutsunnat voidaan saattaa täysimääräisesti voimaan tulevalla hallituskaudella.

Kansalaispalvelusmallin kehittäminen edellyttää lainsäädännöllisiä ja hallinnollisia uudistuksia. Tavoitteena tulee olla koko ikäluokkaa koskeva järjestelmä, jossa palveluksen voi suorittaa asevelvollisuutena, siviilipalveluksena tai muuna kokonaisturvallisuutta edistävänä palveluna. Uudistus edellyttää huolellista valmistelua, laajaa parlamentaarista tukea ja pitkäjänteistä toimeenpanoa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

*Miten varusmiespalveluksen tasa-arvon kehittämistä suunnitellaan edistettävän,
miten ministeri aikoo edistää kansalaispalvelusmalliin siirtymistä ja
millä aikataululla kansalaispalvelusmalliin voitaisiin siirtyä?*

Helsingissä 17.6.2025

Hilkka Kemppi kesk
Antti Kurvinen kesk